

Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijai – 25

Arvydas Šeškevičius

Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijos prezidentas

Santrauka. Lietuvos paliatyviosios medicinos draugija įkurta 1995 m. Pagrindinis jos tikslas – skatinti paliatyviosios medicinos, kaip atskiros specialybės, sistemingą ir nuoseklų paliatyviosios pagalbos teikimo plėtrą Lietuvoje. Draugijos iniciatyva buvo išleistas sveikatos apsaugos ministro įsakymas, leidžiantis steigti paliatyviosios pagalbos institucijas, kolegijose ir universitetuose buvo įgyvendintos šios srities studijos, kvalifikacijos kursai, vyko konferencijos ir leidyba.

Reikšminiai žodžiai: paliatyvioji pagalba, komandinis daugiadalykinis darbas, jubiliejus.

The 25th Anniversary of the Lithuanian Society of Palliative Medicine

Abstract. The Lithuanian Society of Palliative Medicine was founded in 1995. Its main goal is to promote the development of palliative care as a separate specialty and the systematic and consistent development of the provision of palliative care in Lithuania. On the initiative of the Society, an order of the Minister of Health was issued, allowing the establishment of palliative care institutions. In addition, studies in palliative medicine were introduced in colleges and universities, and qualification improvement courses, conferences, and publishing in this field were initiated.

Keywords: palliative care, multidisciplinary teamwork, anniversary.

Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijos valdyba. Pirmoje eilėje iš kairės: S. Račkauskienė, prof. A. Šeškevičius, R. Dagienė, R. Kabašinskienė, I. Danielienė. Antroje eilėje: R. Cervin, L. Gatijatulinas, D. Ruževičienė, L. Jakelė, M. Čiurlionis. 2019 m. (LPMD archyvas)

1990 m. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę atsirado galimybė bendrauti su Vakarų Europos šalimis, pasidalyti patirtimi su paliatyviosios pagalbos specialistais.

Suvokdami nepagydomomis ligomis sergančių ligonių situaciją ir atsižvelgdami į Vakarų Europos (Jungtinės Karalystės, Vokietijos, Lenkijos, Ispanijos) paliatyviųjų ligoninių ir hospisų patyrimą, 1995 m. savanoriai medikai parengė Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijos (LPMD) įstatus. Šią grupę sudarė gydytojai onkologai, anesteziologai, kardiologai, gydytojai, dirbantys slaugos ligoninėse, ir slaugytojai bei universitetų dėstytojai. 1995 m. gegužės 5 d. Vilniuje įvyko steigiamasis draugijos visuotinis narių susirinkimas. Tų pačių metų rugpjūčio 2 d. teisingumo ministras J. Prapiestis Lietuvos paliatyviosios medicinos draugiją patvirtino ir įregistravo į LR registrą.

Kadangi medikai neturėjo praktinės patirties paliatyviosios pagalbos srityje, teko kreiptis į užsienio specialistus. Draugijos valdyba kreipėsi į Europos paliatyviosios pagalbos asociaciją. Jos iniciatyva Poznanės (Lenkija) K. Marcinkovskio medicinos universiteto Paliatyviosios pagalbos departamente (vadovas prof. J. Luscak) buvo

įkurtas paliatyviosios pagalbos mokymo centras Rytų Europos šalims. Panašūs centrai buvo įkurti Budapešte (Vengrija) ir Zalcburge (Austrija). Studijose dalyvavo medikai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Moldavijos, Rumunijos. Šiuose centruose dėstė patyrę paliatyviosios medicinos specialistai iš Jungtinės Karalystės, Nyderlandų, Austrijos, Lenkijos ir JAV.

Užsienyje baigę paliatyviosios pagalbos studijas, tapome dėstytojais Lietuvoje. Pirmųjų paliatyviosios pagalbos kursų 36 val. programą parengė draugijos prezidentas prof. A. Šeškevičius. Mokymas vyko komandiniu principu. Dalyvavo gydytojai, slaugytojai, socialiniai darbuotojai, psichologai, slaugytojų padėjėjai ir dvasiniai asistentai bei vienas kitas kunigas. Mokymai vyko beveik visose šalies miestų, rajonų ligoninėse, sveikatos centruose, slaugos ligoninėse ir kaimo vietovėse, pavyzdžiui, Kaitinėnuose [1]. Per kelis metus šiuos kursus išklausė per 700 medikų. Pirmas žingsnis žengtas. Jau buvo galima paliatyviąją pagalbą įgyvendinti praktiškai. Tačiau sveikatos apsaugos ministrai dažnai keitėsi, dauguma jų teigė, kad tai yra ta pati slauga. O kad privalo būti komandinis daugiadalykinis darbas, kad yra sprendžiamos socialinės ir dvasinės problemos, jie nesuvokė. Sakydavo: „Neatidarinėk, profesoriau, ligoninėje dangaus vartų ir nerašyk bendradarbiavimo sutarties su šv. Petru.“

Tik praėjus 12 metų nuo draugijos įkūrimo, po ilgų ginčų, nenoro suprasti paliatyviosios pagalbos esmės ir biurokratinių barjerų, vienintelis sveikatos apsaugos ministras Rimvydas Turčinskas žengė istorinį žingsnį – 2007 m. sausio 11 d. išleido Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymą Nr. V-14 „Dėl Paliatyviosios pagalbos paslaugų suaugusiesiems ir vaikams teikimo reikalavimų patvirtinimo“. Šiuo įsakymu Lietuvoje įteisinta paliatyvioji pagalba kaip atskira medicinos sritis. Vyko intensyvus paliatyviosios pagalbos institucijų kūrimas. Iš viso šalyje paliatyviąją pagalbą teikia per 60 asmens sveikatos institucijų kiekviename mieste ir rajone. 2012 m. Vilniuje įkurtas pirmasis Lietuvoje palaimintojo kunigo Mykolo Sapočkos hospisas. Draugijos iniciatyva išleista 19 leidinių – iš jų 8 verstiniai iš anglų kalbos ir 11 originalūs. Vadovėliais aprūpinti universitetai ir 7 kolegijos, kuriose vyksta biomedicinos srities studijos. Draugijos veiklą palaiko Lietuvos ir Britanijos (Jungtinė Karalystė) „The Tiltas Trust“ labdaros fondas, į kurį įeina pirmasis Jungtinės Karalystės Lietuvoje ambasadorius M. Peart, Wendy Howe, Beata Nicholson, Mida Babilienė, Kastytis Baublys, Aleksas Vilčinskas. Šis fondas finansavo 7 draugijos leidinius, paliatyviosios pagalbos savanorių ir kitas veiklas [2].

2018 m. šis fondas Florence Nightingale muziejui rekomendavo Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Slaugos fakulteto Slaugos ir rūpybos katedros asistentę Jovitą Demskytę įrašyti į šio muziejaus garbės knygą kaip aktyvią draugijos valdybos narę, daug metų neprikaištingai slaugiusią onkologinius ligonius, puikią lektorę ir atsakingą už paliatyviosios pagalbos kvalifikacijos tobulinimo kursų dėstymą. Tai pirmoji lietuvė, pelniusi šį garbingą apdovanojimą.

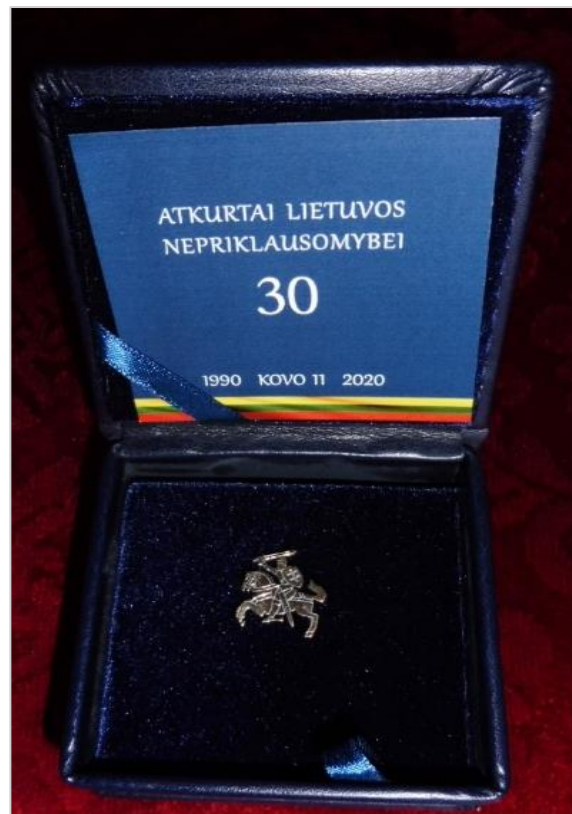
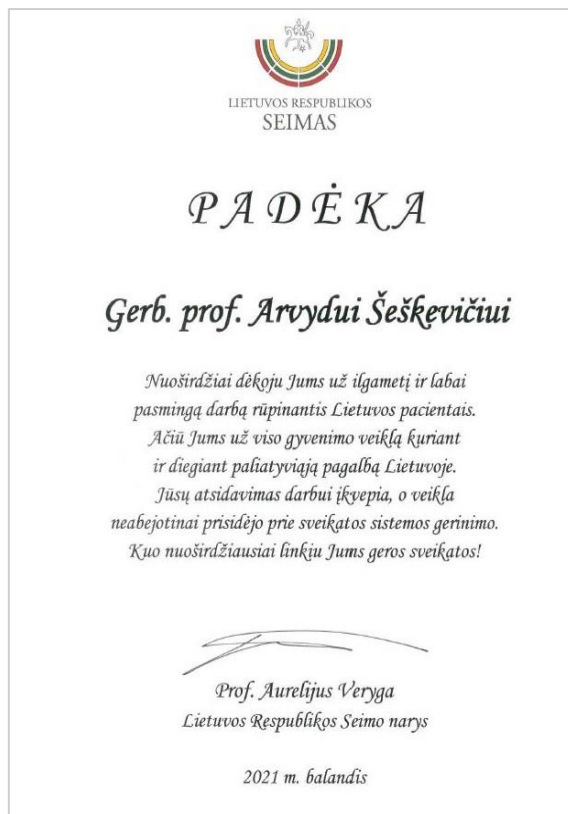

Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijos narė Jovita Demskytė (antra iš dešinės), įrašyta į Florens Nightingale muziejaus (Londone) garbės knygą, ir komisijos nariai. 2018 m. liepos 19 d. (J. Demskytės archyvas)

Draugijos valdybos narė Ž. Valiulienė 2013 m. apgynė daktaro disertaciją „Onkologinėmis ir širdies ligomis sergančiųjų pacientų sveikatos sutrikimai ir jų sąsajos su dvasingumu“ (mokslinis vadovas prof. A. Šeškevičius). Tai pirmoji disertacija paliatyviosios medicinos srityje ir pirmasis darbas, nagrinėjantis dvasinių problemų įtaką medicinoje [3].

Draugijos nariai aktyviai dalyvauja ir skaito pranešimus tarptautinėse konferencijose, organizuoja respublikines konferencijas, kiekvienais metais mini Pasaulio paliatyviosios pagalbos dieną, dalyvauja Europos paliatyviosios pagalbos asociacijos projektuose (*EURHOMAP, CACHEKSIJA, PRISMA, Palliative Care Eurobarometer Survey* ir kt.), draugija yra šios asociacijos tikroji narė. Draugijos nariai paskelbė per 120 mokslinių ir populiarių straipsnių [4].

Per 25 metus draugija nugalėjo sunkiai įveikiamus, nepagrįstus barjerus ir patyrė džiaugsmingų laimėjimų. Jubiliejaus proga buvęs sveikatos apsaugos ministras prof. Aurelijus Veryga pasveikino draugiją su jubiliejumi, pasidžiaugė laimėjimais ir pasidalijo kasdieniniais rūpesčiais, apdovanojo Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės 30 metų jubiliejaus ženklą – sidabrinį Vyčiu, nes draugija gimė kartu su Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimu.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro Aurelijaus Verygos Padėkos raštas ir Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės 30 metų jubiliejaus ženklas, įteikti profesoriui Arvydui Šeškevičiui už nuopelnus paliatyviosios medicinos srityje

Paliatyvioji pagalba turėtų būti ne tik asmens sveikatos priežiūros prioritetinė sritis, suteikianti žmogišką dovaną nepagydomai sergantiems oriai mirti, bet ir teikti didžiadvasiškumą jų artimiesiems, nes orus gyvenimas suteikia žmogui tikrąją vertę, vidinę darną ir didybę.

Literatūra

1. Šeškevičius A. Dešimt ieškojimo metų. 1995–2005. Kaunas, 2005, 79 p.
2. Šeškevičius A. Dovanota viltis. Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijos penkiolika metų. KMU leidykla. Kaunas, 2009, 149 p.
3. Valiulienė Ž. Onkologinėmis ir širdies ligomis sergančiųjų paliatyviųjų pacientų sveikatos sutrikimai ir jų sąsajos su dvasingumu. Daktaro disertacija. Biomedicinos mokslai, slauga (10B). Mokslinis vadovas prof. A. Šeškevičius. Kaunas, 2013 m. 236 p.
4. Šeškevičius A. Mums kiekvienas rūpi. Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijai – 25 metai. Kaunas, 2020, 199 p.